

Ясько Юлія Іванівна**Yasko Yuliya,**

канд. екон. наук, доц.,

доцент кафедри економічної теорії та конкурентної політики,

Державний торговельно-економічний університет,

м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0002-8756-4612

Тюріна Анна Олександрівна**Tiurina Anna,**

студентка факультету економіки, менеджменту та психології,

Державний торговельно-економічний університет,

м. Київ, Україна

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Військова агресія росії проти України мала катастрофічні наслідки для економіки країни, завдавши значних руйнувань і створивши безпрецедентні виклики для фінансового сектора. За оцінкою Світового банку і Єврокомісії, прямі збитки від російської агресії в Україні за перший рік війни досягають 134,7 млрд дол. США. Ця сума включає руйнування житлового фонду, інфраструктури, підприємств, енергетики і багато іншого. Крім того, для повного відновлення економіки та інфраструктури України, за оцінками експертів, необхідно додатково 410,6 млрд дол. США [1]. Ці цифри є лише попередніми і зростають в міру тривалості війни та розширення масштабів руйнувань.

Війна призвела до того, що економіка України опинилася під значним тиском, оскільки значну частину бюджетних коштів було спрямовано на посилення обороноздатності країни, що обмежило ресурси для інших секторів економіки [2]. Це, в свою чергу, призвело до скорочення інвестицій у соціальну сферу, інфраструктуру та сповільнило темпи економічного зростання. Значними чинниками у стабілізації економіки стали фінансова допомога та експертна підтримка, надані міжнародними фінансовими організаціями.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) є одним із найважливіших партнерів України у сфері міжнародної фінансової допомоги. З моменту вступу країни до організації у вересні 1992 р. вона стала одним із найбільших її позичальників. Протягом трьох десятиліть співпраці з МВФ, наша країна залучила фінансову підтримку у розмірі понад 37 млрд дол. США. Співпраця ж України з Міжнародним валютним фондом у воєнний час є унікальним прецедентом, оскільки кредитування країни, яка веде активні бойові дії, є винятковим випадком для Фонду. Наприкінці березня 2023 р. Виконавча рада МВФ ухвалила рішення про надання Україні фінансової допомоги за програмою розширеного фінансування EFF, загальним обсягом 15,6 млрд дол. США, розрахованої на чотири роки [3]. Програма має на меті не лише короткострокову стабілізацію, а й забезпечення довгострокової фінансової стійкості країни. Головні її цілі – забезпечення макроекономічної стабільності, відновлення платоспроможності держави та проведення реформ, необхідних для вступу України до Європейського Союзу. Через повномасштабну війну та пов'язану з нею високу невизначеність, виконання програми поділено на два етапи: воєнний та повосенний. Перші два роки програми зосереджені на забезпеченні фінансової, цінової та фіскальної стабільності, а також продовженні реформ, що мають на меті зміцнення державного управління та боротьбу з корупцією. Протягом наступних трьох років основні зусилля будуть спрямовані на проведення глибоких структурних реформ, відновлення економічного потенціалу та активізацію процесів євроінтеграції.

Новий меморандум передбачає виконання Україною 19 структурних маяків, більшість з яких мають бути реалізовані протягом 2023 року. Це свідчить про амбітні реформи, які мають бути проведені в антикорупційній сфері, фінансовому та фінансовому секторах, монетарній політиці та соціально-пенсійній системі. З метою забезпечення ефективного використання коштів, спрямованих на відбудову, Україна зобов'язалася дотримуватися найвищих стандартів прозорості та підзвітності. Це передбачає проведення регулярних комплексних аудитів та оприлюднення їх результатів, що дозволить суспільству та міжнародним партнерам переконатися в ефективному використанні коштів. Нова програма МВФ для України стала потужним сигналом для інших міжнародних донорів. Рішення Фонду фінансувати нашу країну в умовах війни демонструє, що ми рухаємося в правильному напрямі, а тому заслуговуємо на подальшу підтримку. Таким чином, Міжнародний валютний фонд відіграє роль каталізатора, стимулюючи інші країни та організації до збільшення фінансової допомоги.

Ще одним важливим гравцем на міжнародній арені, який надає значну фінансову допомогу Україні, є Світовий банк. Група Світового банку складається з п'яти організацій [4], які спільно працюють над вирішенням глобальних проблем, таких як бідність, нерівність та кліматичні зміни, шляхом надання фінансової та технічної допомоги країнам, що розвиваються. Завдяки фінансовій підтримці Міжнародного банку реконструкцій та розвитку, було реалізовано ряд важливих проєктів, що спрямовані на створення сприятливих умов для подальшого розвитку фінансового сектора, що, в свою чергу, слугує рушійною силою економічного прогресу.

У відповідь на російську агресію, Світовий банк надав Україні додаткове фінансування в рамках проєкту «Позика на політику розвитку у сфері економічного відновлення». Завдяки цій підтримці, а також грантам від міжнародних партнерів, державний бюджет було поповнено на понад 1,4 млрд дол. США. Отримані кошти спрямовуватимуться на зміцнення макрофінансової стабільності та створення сприятливих умов для інвестування [5]. Висловивши свою підтримку реформам в Україні, наприкінці березня 2024 р. Рада виконавчих директорів Світового банку схвалила нову позику. В рамках програми «Основи зростання» держава отримала кредит у розмірі 1,5 млрд дол. США. Кошти будуть використані для фінансування таких заходів, як реформа державних підприємств, розвиток інфраструктури, підтримка малого та середнього бізнесу, впровадження енергоефективних технологій.

Значну фінансову підтримку Україна отримує й від Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР). Уже другий рік поспіль, у рамках проєкту «Надзвичайна підтримка української залізниці», Укрзалізниця щорічно отримує фінансову допомогу у розмірі 200 млн євро. Крім того, у 2023 р. ключові українські енергетичні компанії – «Укренерго», «Нафтогаз» та «Укргідроенерго» отримали 600 млн євро, що були спрямовані на їх розвиток та модернізацію. Крім інвестицій в енергетичний сектор, ЄБРР підписав угоду про надання кредиту в розмірі 50 млн євро Укрексімбанку. Ці кошти будуть використані для посилення кредитної спроможності банку та надання фінансової допомоги приватному сектору та муніципалітетам, які постраждали від війни.

Системою «Ukraine Support Tracker» зафіксовано, що, окрім традиційних міжнародних інституцій, таких як МВФ та Світовий банк, донорами України також стали ще 40 країн [6]. Географія міжнародної підтримки України значно розширилася. Крім європейських країн, до списку донорів увійшли країни Азії, такі як Китай, Японія та Південна Корея, а також країни Океанії – Австралія та Нова Зеландія. Загалом, від цих країн було отримано додатково 23 млрд євро. Близько 50 % отриманих коштів складає фінансова допомога, 40 % спрямовані на військову допомогу, решта коштів – гуманітарна підтримка. Найбільшу військову допомогу Україні надали США – понад 43 млрд євро. Водночас ЄС та його інституції зобов'язалися виділити майже 36 млрд євро на бюджетні потреби.

Таким чином, підсумовуючи все вищезазначене, можна зробити висновок, що міжнародні фінансові організації є ключовими гравцями у стабілізації економіки України

в умовах війни, надаючи життєво необхідну фінансову підтримку та експертні знання. Завдяки їхнім зусиллям, Україні вдається підтримувати макроекономічну стабільність, фінансувати критично важливі сектори економіки та проводити реформи, необхідні для довгострокового розвитку. Крім того, ці організації сприяють залученню додаткових інвестицій в українську економіку, що є важливим фактором для відновлення та зростання. Однак, ефективність використання цих коштів залежить від здатності нашої держави проводити необхідні реформи та забезпечити прозоре управління державними фінансами. Таким чином, міжнародна фінансова допомога є критично важливою для нас, але її ефективність залежить від спільних зусиль уряду, бізнесу та громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Дорослий погляд на світ. Фінансово-економічні наслідки війни. LB.Ua. 2023. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoeconomichni_naslidki.html
2. Маршук Л. М., Бурлака М. О. Фінансова система України в умовах війни. 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1800/1735/>
3. Україна та МВФ: нова програма в умовах війни. Інститут аналітики та адвокації. 2023. URL: <https://iaa.org.ua/articles/ukrayina-ta-mvf-nova-programa-v-umovah-vijny/>
4. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. Національний банк України. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institution>
5. Світовий банк допомагає Україні зберегти економічну стабільність. World Bank Group. 2024. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/03/26/world-bank-supports-ukraine-to-maintain-economic-stability>
6. Допомога міжнародних фінансових інститутів Україні. Національний інститут стратегічних досліджень. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/dopomoha-mizhnarodnykh-finansovykh-instytutiv-ukrayini-cherven-2023>